

Vaughan Gething AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref VG/00289/20

Dr Dai Lloyd AS
Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

28 Awst 2020

Annwyl Dr Lloyd,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 31 Gorffennaf.

Fel y nodais yn fy ymateb i adroddiad y Pwyllgor ar yr *'Ymchwiliad i effaith Covid-19, a'r modd y mae'n cael ei reoli, ar iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru'*, rydym yn gwybod bod amseroedd dychwelyd canlyniadau profion yn hanfodol i allu olrhain cysylltiadau yn effeithiol er mwyn rheoli lledaeniad y feirws.

Rydym yn gweithio ar gyflymder gyda Byrddau Iechyd Lleol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru ar nifer o welliannau ac fe fyddwch yn ymwybodol fy mod wedi neilltuo £32 miliwn o gyllid ychwanegol i wella prosesau labordai i gynyddu effeithlonrwydd a chyflymder. Mae'r buddsoddiad hwn yn darparu ar gyfer staff ac offer ychwanegol ar gyfer labordai rhanbarthol Iechyd Cyhoeddus Cymru yn Ysbyty Athrofaol Cymru, Caerdydd, Ysbyty Singleton, Abertawe ac Ysbyty Glan Clwyd, y Rhyl, fel y gallant weithredu 24 awr y dydd, saith diwrnod yr wythnos. Mae hefyd yn ein galluogi i greu chwe Labordy Gwib mewn ysbytai aciwt ledled Cymru, a fydd ag offer profi cyflym iawn, lai na phedair awr, ac offer profi newydd ar gyfer cyflyrau eraill er mwyn rhyddhau staff i weithio ar brofion COVID-19.

Rwy'n disgwyl y bydd y tri labordy rhanbarthol yn gallu gweithredu 24 awr y dydd o fis Hydref ymlaen. Bydd y chwe Labordy Gwib newydd yn weithredol ym mis Tachwedd. Mae gwaith eisoes wedi dechrau i weithredu'r newidiadau hyn ac mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi lansio ymgyrch recriwtio ar gyfer hyd at 160 o staff i'r swyddi newydd.

Mae rhai llwybrau profi nad ydynt wedi'u sefydlu i ddychwelyd canlyniadau o fewn 24 awr. Ni all profion cartref, er enghraifft, weithredu o fewn yr amserlen hon. Yn yr un modd, mae gan gartrefi gofal rywfaint o hyblygrwydd o ran sut y caiff y profion eu gweinyddu i

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

adlewyrchu patrymau sifftiau ac oriau gweithio staff. Byddwn bob amser yn ceisio cyflawni'r amser cyflymaf posibl yn unol ag amcanion a dibenion y profion sy'n cael eu cynnal.

Efallai y byddai'n ddefnyddiol esbonio bod amseroldeb canlyniadau wedi'u hawdurdodi yn cael ei gyflwyno yng nghrynodeb wythnosol Llywodraeth Cymru o ddata profi yn y tabl lleoliad profion. Fe'i dangosir fel y gyfran o'r profion a gafodd ganlyniad wedi'i awdurdodi o fewn 1 diwrnod calendr, 2 ddiwrnod calendr a 3 diwrnod calendr ar ôl casglu'r sampl gan y claf. Cyflwynir canlyniadau mewn diwrnodau calendr gan fod gan lawer o brofion a brosesir yn labordai GIG Cymru wybodaeth goll am yr amser y casglwyd y sbesimen. Mae gwaith yn mynd rhagddo i wella dibynadwyedd o ran casglu'r wybodaeth hon.

Caiff data ar yr amser a gymerir i dderbyn canlyniad prawf COVID-19 ei rannu yn ôl llwybr profi, gan y bydd hyn yn effeithio ar yr amser a gymerir i brosesu'r prawf. Dyma'r llwybrau profi hyn:

Profion a brosesir yn labordai GIG Cymru

- Ysbyty
- Torfol a chymunedol: wyneb yn wyneb
- Sgrinio gweithwyr allweddol a phreswylwyr asymptomatig mewn labordy ategol
- Arall

Profion a brosesir mewn labordai heblaw am rai GIG Cymru

- Porth y sefydliad
- Profion cymunedol: wyneb yn wyneb
- Profion cartref

Gall profion sgrinio gweithwyr allweddol gymryd mwy o amser i'w cwblhau gan fod yr unigolion hyn yn asymptomatig ar y cyfan a cheir proses ddanfôn estynedig o gymharu â samplau a gesglir mewn canolfannau profi. Er enghraifft, efallai y bydd cartrefi gofal yn cwblhau sypiau o brofion ar draws gwahanol sifftiau staff cyn dychwelyd y profion drwy gludwr i'r labordy i'w prosesu.

Bydd gan brofion ar unigolion symptomatig mewn canolfannau profi, neu unigolion sy'n cael eu profi fel rhan o brofion ar gyfer pobl asymptomatig cyn llawdriniaeth, cyn geni babi ac yn gysylltiedig ag oncoleg (hy angen clinigol), lwybr profi gwahanol a adlewyrchir gan yr angen clinigol i gael eu profi. Gall y dulliau a'r llwybrau amrywiol hyn gael effaith ar amser dychwelyd canlyniad y prawf.

Mae'r ystadegau diweddaraf yn dangos, yn yr wythnos a ddaeth i ben ar 23 Awst, fod 86% o'r profion a oedd angen amser dychwelyd cyflym wedi'u cwblhau o fewn un diwrnod calendr. Dyma lwybrau profi'r profion hyn:

- Profion ysbytai a brosesir drwy labordai GIG Cymru
- Profion torfol a chymunedol: wyneb yn wyneb drwy labordai GIG Cymru
- Profion cymunedol drwy labordai heblaw am rai GIG Cymru

I ateb eich cwestiynau penodol:

Pa waith a wnaed i ymchwilio i achosion yr oedi mewn amseroedd prosesu, a beth yw canfyddiadau'r gwaith hwn?

Ers mis Mehefin mae tîm gweithredol Profi, Olrhain, Diogelu GIG wedi bod ar waith i oruchwylio perfformiad gweithredol y system. Un o brif swyddogaethau'r tîm yw adolygu a chytuno ar gynllun gweithredu ar gyfer amseroedd dychwelyd.

Cynhaliwyd adolygiad dwfn cychwynnol o'r broses o'i dechrau hyd ei diwedd a oedd yn cynnwys y canlynol:

- Adolygiad o fynediad at brofion
- Y broses samplu gan gynnwys cysondeb y broses
- Amseroedd a llwybrau cludo o ganolfannau samplu i labordai
- Cylchoedd gwaith proses labordai
- Dadansoddiad manwl o holl stampiau amser y broses o'i dechrau hyd ei diwedd er mwyn adolygu oedi yn y gwahanol gamau

Amlygodd y canfyddiadau gyfleoedd ar gyfer gwelliannau ym mhob rhan o'r broses o'i dechrau hyd ei diwedd gyda chamau gweithredu ar lefelau gweithredol a strategol.

Yn gysylltiedig â hyn, a oes problemau mewn rhanbarthau penodol, ac os felly pa ardaloedd neu ranbarthau yr effeithir arnynt yn benodol a beth yw achosion y problemau?

Mae meysydd i'w gwella ym mhob rhanbarth ac mae rhai rhannau o'r cynllun gwella yn mynd i'r afael â phob ardal ond mae'r gwelliannau cludo wedi delio â rhai o'r materion a oedd yn effeithio ar ardaloedd mwy gwledig.

A allwch chi ddarparu gwybodaeth am y mesurau sydd wedi'u rhoi ar waith i ymdrin â'r oedi?

Mae'r mesurau sydd wedi'u rhoi ar waith i leihau amseroedd dychwelyd yn cynnwys:

- Proses weithredol gyson ar gyfer archebu profion i sicrhau stamp amser cywir ar gyfer dechrau'r broses
- Prosesau gweithredol mewn safleoedd samplu i gadw at yr arferion gorau. Mae hyn yn ymwneud yn benodol â chymryd profion, labelu samplau a pharatoi ar gyfer eu cludo
- Lleihau teithiau cludo hir
- Prosesau labordai o'r adeg pan fo samplau yn cyrraedd, llwyfannau profi (peiriannau) ac oriau gweithredu
- Data gofynnol cyson ar gyfer pob cam gan gynnwys profion sy'n digwydd mewn labordai goleudy
- Eglurhad gan glinigwyr ynghylch amseroldeb profion, gan gynnwys y profion hynny sydd angen llwybr optimwm o 1 diwrnod
- Cyflwyno data i adlewyrchu diben profi

Cynhelir cyfarfodydd wythnosol gyda phob rhanbarth ynglŷn â pherfformiad samplu a phrofi ynghyd â chyfarfodydd wythnosol gyda'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol ynglŷn â pherfformiad labordai goleudy. Ceir hefyd adolygiad rheolaidd gyda Phartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru ynglŷn â pherfformiad cludo.

Pa amserlenni neu gerrig milltir ar gyfer gwella rydych chi'n gweithio tuag atynt?

Mae'r amserlen ar gyfer gwella'r amseroedd dychwelyd yng Nghymru yn broses barhaus, ond fel y dywedais, rwy'n disgwyl i weithdrefn labordai 24 awr fod ar waith ym mis Hydref a'r Labordai Gwib newydd ym mis Tachwedd. Bydd y rhain yn darparu ar gyfer amseroedd dychwelyd llawer gwell yn ogystal ag atgyfnerthu'r system wrth i'r gaeaf agosáu.

Mae'r camau a amlinellir uchod ar waith i sicrhau bod pob cyfle i wella pherfformiad yn cael ei gymryd ar lefel leol a chenedlaethol.

Os nad yw'r cerrig milltir hyn yn cael eu cyflawni, pa gamau eraill y byddwch yn eu cymryd?

Drwy'r strategaeth rydym wedi amrywio ein dull samplu a phrofi. Mae hyn yn defnyddio'r holl adnoddau sydd ar gael inni gan Lywodraeth y DU yn ogystal â gwneud ein penderfyniadau cyllidebol ein hunain gan gynnwys atgyfnerthu ein gweithlu a'n gallu i brofi'n gyflymach ac yn gyson.

Gobeithiaf fod yr wybodaeth hon o gymorth i roi gwybod i'r Pwyllgor am y gwaith sy'n cael ei wneud i wella amseroedd dychwelyd canlyniadau profion.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive, flowing style.

Vaughan Gething AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services